

Formát a vlastnosti súborov

Všetky údaje, ktoré máme v počítači, sa ukladajú na pamäťové médiá v podobe **súborov** (*file*). Každý súbor musí mať **meno a príponu**. Na základe prípony počítač vie, v ktorom programe má konkrétny súbor otvoriť → prípona určuje **formát** (typ) **súboru**. Formát súboru určuje aj **ikonka** súboru. Meno (názov – *name*) súboru má napovedať (nám ľuďom) obsah súboru.

Textové dokumenty majú najčastejšie príponu/formát

.doc	textové dokumenty vytvorené v starších verziách programu MS Word
.docx	textové dokumenty vytvorené v novších verziách programu MS Word → problém – staršie verzie Wordu nedokážu takýto súbor otvoriť
.pdf	dokument určený iba na čítanie → nedá sa prepísať (napr. rôzne úradné dokumenty)
.odf	dokumenty vytvorené v programe Open Office
.rtf	textový dokument s jednoduchším formátovaním → menšia veľkosť súboru
.txt	čistý text (bez obrázkov, tabuliek ap.)

Dokument je súbor, ktorý prevažne obsahuje text. Môže obsahovať obrázky, tabuľky, nadpisy **Formátovať** dokument znamená zmeniť typ a veľkosť písma, zarovnanie odsekov, rozloženie obrázkov v dokumente ...

Tabuľky majú prípony

.xls a .xlsx	vytvorené v programe MS Excel
.ods	vytvorené v programe Open Office

Prezentácie majú prípony

.ppt a .pptx	vytvorené v programe MS Excel
.odp	vytvorené v programe Open Office

Grafické (obrázkové) **súbory** majú najčastejšie príponu/formát

.bmp	základné rastrové obrázky (vytvorené napr. skenovaním)
.jpeg a .jpg	najčastejšie fotografie, zaberajú menej miesta v pamäti ako bitmapové obrázky
.gif a .png	animácie a vektorové obrázky

Rastrové obrázky tvorí sieť (raster, mapa) bodov (*pixel*). Informácie o každom bode (napr. farba, jas ...) sú uložené osobitne. Vektorové obrázky sa kreslia na počítači pomocou rôznych kriviek a tvarov. Tie sú v pamäti počítača uložené pomocou zložitých vzorcov (vektorov, rovníc ...), z ktorých počítač počíta polohu jednotlivých bodov.

Na **uloženie zvuku** sa používajú súbory s príponou

.wav	neupravené nahrávky zvuku – zaberajú veľa miesta v pamäti
.mp3	upravené nahrávky zvuku – zaberajú menej miesta v pamäti

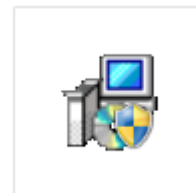
.midi jednoduché zvuky vytvorené na počítači

Multimediálne súbory tvorí **video a zvuk** (audio). Najčastejšie majú prípony **.avi** alebo **.mpg** alebo **.mpeg**. Jednoduché animované súbory so zvukom (výukové programy) majú často príponu **.swf** – na ich prehratie treba Flash Player.

Neupravené obrázky (videá, nahrávky) spravidla zaberajú veľa miesta v pamäti počítača. Zmenšenie veľkosti súboru sa nazýva **kompresia** alebo **komprimácia**. Môže byť stratová (vynechajú sa nepodstatné detaily, zmenší sa počet farieb ap.) alebo bezstratová. Komprimované súbory zaberajú asi 10-krát menej miesta v pamäti počítača ako pôvodné obrázky/nahrávky → rýchlejšie sa načítajú.

Ak potrebujeme napr. naraz poslať viac súborov (alebo odložiť nepoužívané súbory) môžeme z nich vytvoriť jeden súbor (balík) vo formáte **.rar** alebo **.zip**. Zároveň sa tak zmenší veľkosť týchto súborov.

Jeden (aj veľmi jednoduchý) **program** tvoria desiatky súborov. Aby sme program mohli spustiť v operačnom systéme Windows, musí obsahovať **spustiteľný súbor** (aplikáciu), najčastejšie s formátom/príponou **.exe** alebo **.com**. Formát **.bat** majú súbory, ktoré obsahujú iba niekoľko príkazov. Dočasný súbor má príponu **.tmp**

Ďalšie formáty súborov

.html a **.php** **webové stránky** – dajú sa otvoriť v každom internetovom prehliadači

.dbf **databázy** – môžeme si ich predstaviť ako obrovské tabuľky (aj) s miliónmi navzájom prepojených záznamov

.dll dynamická **knižnica súborov** (často obrázky), ktorá sa dá otvoriť len v konkrétnom programe (aj rozšírenie aplikácie)

.lnk odkaz na súbor (link)

Vlastnosti súborov

- názov
- formát (typ) a prípona súboru
- veľkosť
- dátum vytvorenia
- dátum poslednej zmeny súboru
- autor súboru
- cesta k umiestneniu súboru
- súbor len na čítanie
- skrytý súbor
- ... a množstvo ďalších vlastností.

Úlohy:

1. V priečinku Dokumenty nastav zobrazenie podrobností o súborech. Pridaj stĺpce s ďalšími vlastnosťami súborov.
2. Vyber si niekoľko súborov – každý s iným formátom – a zisti čo najviac vlastností týchto súborov.